

Centre Jove d'Anticoncepció i Sexualitat

Estudi del comportament dels joves estudiants de Barcelona

a 6
portacions

Centre Jove d'Anticoncepció i Sexualitat

Estudi del comportament dels joves estudiants de Barcelona

Generalitat de Catalunya
Departament de la Presidència
Secretaria General de Joventut

Estudi del comportament dels joves estudiants de Barcelona. -

(Aportacions ; 6)

A la part superior de la portada: Centre Jove d'Anticoncepció i Sexualitat
ISBN 84-393-5008-2

I. Fábregas Ruesgas, Juan José, dir. II. Ros, Rosa, dir. III. Catalunya. Secretaria General de Joventut IV. Centre Jove d'Anticoncepció i Sexualitat V. Col·lecció: Aportacions ; 6 I. Joves - Catalunya - Conducta sexual - Enquestes 6 I 3.88-053.7(467.1)

Direcció de l'estudi

Juan José Fábregas Ruesgas. Psicòleg del Centre Jove d'Anticoncepció i Sexualitat. Professor de l'Escola Multimèdia de la Fundació Politècnica de Catalunya (Universitat Politècnica de Catalunya)

Rosa Ros i Rahola. Directora del Centre Jove d'Anticoncepció i Sexualitat

Equip investigador:

Júlia Behar Algranti. Professora titular del Departament de Metodologia de les Ciències del Comportament. Facultat de Psicologia. Universitat de Barcelona

Silvia Egea Tresgallo. Psicòloga

Carolina Núñez Nieto. Psicòloga

Gabriel José Santiago. Advocat

Equip del CJAS

© Generalitat de Catalunya
Departament de la Presidència
Secretaria General de Joventut

la edició: desembre 1999

Tiratge: 3.500

Impressió: Papers 99, SCCL

D. L.:

ISBN: 84-393-5008-2

INTRODUCCIÓ

El Centre Jove d'Anticoncepció i Sexualitat (CJAS) és un servei d'atenció específica als adolescents i als joves que, des d'una visió pluridisciplinària, pretén assistir i donar resposta a les seves necessitats i inquietuds en relació tant amb la salut afectivosexual i reproductiva com amb l'educació per a la prevenció.

Els vuit anys d'experiència d'atenció durant els quals s'han atès per mitjà d'entrevista personal més de 17.000 joves ens han permès conèixer-ne els comportaments en l'àmbit de la salut afectiva i sexual i aproximar-nos a les seves actituds, els seus pensaments i sentiments i les seves situacions familiars, escolars i socials.

L'estudi que presentem ha estat pensat i realitzat pel Centre Jove d'Anticoncepció i Sexualitat i es va dur a terme gràcies a una subvenció de la Secretaria General de Joventut. L'objectiu és fer una anàlisi dels comportaments dels joves relacionats amb la salut afectivosexual, l'esbarjo i l'estudi, i explorar les possibles relacions entre aquests comportaments i determinades variables com ara el sexe (noi-noia), el tipus d'estudis (batxillerat/COU-FP/cicles formatius) i l'estructura del nucli familiar.

Es van enquestar 1.287 nois i noies de la ciutat de Barcelona. L'instrument per a la recollida de dades va ser un qüestionari amb 73 preguntes dissenyat per a l'autoaplicació. El qüestionari era totalment anònim, i la major part de les preguntes, tancades, de manera que només s'havia de marcar amb una "x" l'opció seleccionada. En altres preguntes s'havia de respondre amb una xifra.

Amb l'objectiu d'aprofundir alguns dels àmbits de l'estudi, s'hi van incloure una sèrie de preguntes obertes en les quals els joves, en lloc d'haver d'elegir entre opcions proposades, havien d'elaborar les seves pròpies respostes. La utilització d'aquest tipus de preguntes permet disposar dels missatges emesos espontàniament pels subjectes, cosa que s'aproxima conceptualment a les entrevistes estructurades. Per a la seva explotació s'ha aplicat l'anàlisi de continguts, la qual cosa implica un enfocament rigorós i objectiu de l'anàlisi de les respostes dels joves.

Els qüestionaris a partir dels quals s'ha fet l'anàlisi que presentem corresponen a vint centres escolars de la ciutat de Barcelona. Els joves van respondre en el transcurs d'una classe, en un període de temps de quaranta minuts de mitjana no inferior als vint minuts ni superior als seixanta.

Per concretar les característiques de la població de la qual s'extrauria la mostra, es va partir de les dades recollides en el CJAS en relació amb el comportament dels joves; més concretament, en relació amb el seu comportament sexual. En aquest sentit, ens interessava que aproximadament la meitat dels joves haguessin tingut relacions sexuals coitals. També ens interessava que hi estiguessin representats els diferents tipus d'estudis reglats que es poden fer en les franges d'edat escollides i les opcions d'ensenyament (públic-privat concertat) que inclouen la major part dels estudiants de Catalunya.

Per tal de seleccionar la mostra, es va obtenir la relació de tots els centres escolars que impartien els nivells i tipus d'estudis que ens interessaven per a la investigació, agrupats per districtes municipals. Dins de cada districte es van escollir, mitjançant un procediment aleatori, un centre públic i un centre privat-concertat.

Un cop seleccionats els centres escolars, es va contactar per telèfon els directors o les directores per tal d'informar-los que el seu centre havia estat seleccionat per participar en la investigació, alhora que se'ls informava de tots els detalls i se'ls enviava, prèviament a l'aplicació, un model del qüestionari acompanyat d'una carta de la Secretaria General de la Joventut convidant-los a col·laborar. Si aquesta col·laboració no era possible, el centre era substituït per un altre de les mateixes característiques situat immediatament després en la llista de centres que s'havia confeccionat.

L'aplicació del qüestionari es va dur a terme des del mes d'octubre de 1998 fins al mes de març de 1999. La data concreta va ser acordada en funció de les possibilitats de cada centre.

Els enquestadors i les enquestadores van rebre instruccions i entrenament respecte al procediment que havien de seguir i a la seva actuació durant l'emplenament del qüestionari. Es va insistir molt a garantir la confidencialitat dels alumnes participants. Per aconseguir-ho, els alumnes introduïen el qüestionari en un sobre i el tancaven un cop omplert. Les persones que feien les enquestes s'enduien els qüestionaris del centre quan tots els alumnes els havien omplert.

El 91% dels joves enquestats tenia, en el moment que va omplir el qüestionari, de 15 a 20 anys. L'edat mitjana dels qui l'han contestat és de 18,2 anys, i la més freqüent, de 17 anys. El 41,8% són nois, i el 58,2%, noies. El 62,4% estudia BUP, batxillerat o COU, i el 37,6%, formació professional o cicles formatius.

L'índex d'error de la mostra és de $\pm 2,9\%$, amb una probabilitat de $p=q=50$ (nivell de confiança 95,5%). S'ha de tenir present que la mostra és formada per adolescents i joves "escolaritzats" a partir d'un criteri intencional, raó per la qual s'ha de ser molt prudent a l'hora de fer una extrapolació dels resultats obtinguts a tota la població d'adolescents i joves de la ciutat de Barcelona.

RESUM DE RESULTATS

Els estudis

Interès pels estudis

La major part dels joves enquestats (58,5%) afirma que el seu interès pels estudis és “gran” o “molt gran”; només un 2,3% diu que és “petit” o (0,3%) “molt petit”.

Quan comparem les respostes donades per les noies i pels nois, hi trobem diferències significatives: les noies contesten que hi tenen un interès “gran” o “molt gran” en el 61,5% dels casos, mentre que entre els nois aquest percentatge és del 47,4%. En l'extrem oposat, el 5,7% dels nois, contra tan sols el 0,4% de les noies, manifesta que el seu interès és “petit” o “molt petit”.

No hi ha diferències significatives entre els joves que fan COU-batxillerat i els qui fan formació professional.

També hem comparat les respostes donades pels joves agrupats en funció de l'estructura del seu nucli familiar (pares casats, separats o divorciats - pare/mare vidu/vídua). Les diferències trobades no són significatives, encara que la tendència apunta que els fills de mare vídua o soltera tenen més interès pels estudis que els de pares casats: té un interès “molt gran” pels estudis l'11,1% dels joves del grup de pares casats, el 13,9% del grup de pares separats o divorciats i el 14,9% del grup de “no pare o mare”. Diu que hi té un interès “gran” el 46,5% dels joves del grup de pares casats, el 45,9% del grup de pares separats o divorciats i el 66% del grup “no pare o mare”. Finalment, respon que el seu interès pels estudis és “mitjà”, “petit” o “molt petit”, el 42,4% dels joves del grup de pares casats, el 40,2% del grup de pares separats o divorciats i només el 19,1% del grup de “no pare o mare”.

Repetició de curs

Ha repetit algun curs el 48,3% dels joves enquestats. En el cas dels nois, aquest percentatge és del 50,8%, i en les noies, del 46,5%.

El 31,8% dels joves ha repetit curs una vegada; el 12,9%, dues; el 3,1%, tres, i el 0,6%, quatre vegades.

Els alumnes que estudien formació professional repeteixen curs menys sovint que els qui fan COU o batxillerat. Aquestes diferències són significatives en tots els grups d'edat.

En relació amb l'estructura del nucli familiar (parets casats, separats o divorciats - pare/mare vidu/vídua), no es troben diferències significatives entre els tres grups comparats.

Dedicació diària a l'estudi fora de classe

Els joves afirmen dedicar 1,96 hores diàries a l'estudi com a mitjana.

Les noies dediquen més temps a l'estudi diari (2,27 hores) que els nois (1,66 hores), amb diferències significatives.

Segon les respostes, els/les estudiants/tes de COU-batxillerat hi dediquen més hores (2,38) que els/les estudiants/tes d'FP (1,50). També aquestes diferències són significatives.

El temps de dedicació a l'estudi és semblant en els tres grups formats en funció de l'estructura del nucli familiar.

Autoconcepte com a estudiant

Els joves enquestats es consideren "bons/bones" (76,4%) o "molt bons/bones" (2,9%) estudiants. El 20,4% se'n considera "dolent/a" o (0,3%) "molt dolent/a".

L'autoconcepte com a estudiant és més bo en les noies que en els nois. El 80,5% de les noies i el 70,6% dels nois es consideren "bons/es" estudiants. En canvi, els nois que es consideren "dolents/es" o "molt dolents/es" (26,3%) són clarament superiors a les noies (17,7%). Només el 3,1% dels nois i el 2,8% de les noies es consideren "molt bons/es" estudiants, i el 0,6% dels nois i el 0,1% de les noies, "molt dolents/es". També aquestes diferències són significatives.

L'autoconcepte com a estudiant és similar en els grups formats en funció del tipus d'estudis que fan COU-batxillerat-FP: el 79% d'estudiants de COU-batxillerat i el 81,7% d'FP es consideren "bons/es" o "molt bons/es estudiants".

Tampoc hi ha diferències entre els grups formats en funció de l'estructura del nucli familiar. Es consideren "bons/es" o "molt bons/es estudiants" el 80,3% dels alumnes del grup de parets casats, el 70,3% del grup de parets separats o divorciats i el 87,3% del grup on falta el pare o la mare o ambdós.

Plans de futur

Un 70,4% dels joves té previst continuar estudiant quan acabi els estudis que fa actualment, un 8,3% està decidit a deixar d'estudiar i a cercar feina i només un 0,3% diu que té clar que deixarà d'estudiar però que encara no sap el que farà després. Finalment, un 12,3% dels joves admet no tenir clar el que farà quan acabi els estudis actuals.

Aquí es troben diferències significatives entre els nois i les noies. Aquestes últimes semblen més decidides a continuar estudiant (74,7%) que els nois (64,4%), mentre que diuen que deixaran d'estudiar un 14,9% de les noies i un 20,6% dels nois.

En el grup de joves de pares casats, ha decidit deixar d'estudiar un 17,6% dels alumnes; en el grup de pares separats o divorciats, un 11,6%, i en el grup que els falta el pare o la mare o ambdós, un 17,3%.

Pel que fa a la comparació dels plans de futur en funció del tipus d'estudi que estan fent actualment, també hi trobem, com és lògic, diferències significatives. Mentre que en el grup de COU-batxillerat un 90,4% dels joves té clar que continuarà estudiant, en el grup d'FP només ho té clar un 40,8%. En canvi, un 41,4% dels joves que estudien FP ha decidit deixar d'estudiar i cercar feina, enfront només d'un 1,7% en el grup d'estudiants de COU-batxillerat. Això sembla coherent amb l'orientació i les característiques de cadascun dels tipus d'estudis, en el sentit que la formació professional està més orientada a mig termini cap al món laboral o professional. Un 17% dels estudiants d'FP i un 7,5% dels de COU-batxillerat no tenen decidit què faran quan acabin els estudis actuals.

Relació entre l'autoconcepte i el nombre de cursos repetits

Tant les noies com els nois que es consideren "dolents/es" o "molt dolents/es" estudiants han repetit més cursos que les noies i els nois que es consideren estudiants "bons/es" o "molt bones/s", de la qual cosa es pot desprendre que les respostes que han donat els joves en aquestes preguntes del qüestionari són coherents. En aquest sentit, els nois que es consideren "bons" o "molt bons" han repetit una mitjana de 0,67 cursos, i els "dolents" o "molt dolents", de 0,95. Les noies que es consideren "bones" o "molt bones" estudiants han repetit una mitjana de 0,55 cursos, mentre que en les que es consideren "dolentes" o "molt dolentes" estudiants aquesta mitjana és d'1,19 cursos.

Relació entre l'autoconcepte i la dedicació diària a l'estudi fora de classe

En relació amb les hores d'estudi diari —a més a més de les classes—, la mitjana, en el cas dels nois que es consideren “bons” o “molt bons” estudiants, és d'1,73 hores, i en què els qui es consideren “dolents” o “molt dolents”, d'1,45 hores. En les noies, les diferències encara són més clares. Les qui es consideren “bones” o “molt bones” estudiants hi dediquen 2,36 hores de mitjana, mentre que les qui es consideren “dolentes” o “molt dolentes” estudiants hi dediquen 1,84 hores.

Dificultats més grans que els joves troben en els seus estudis (anàlisi de continguts)

L'anàlisi de continguts de les respostes que els joves donen a la pregunta oberta “quines són les dificultats més grans que trobes en els estudis”, ens indica que aquestes dificultats són, bàsicament, de dues menes: d'autoatribució i d'heteroatribució. Entre les primeres, es poden destacar les que fan referència a dificultats personals de planificació del temps d'estudi, a falta de voluntat, a problemes per memoritzar o recordar els continguts, a problemes de rendiment, a dificultats per compaginar l'estudi i el treball o l'oci. Entre les segones, les d'incompetència del professorat, mala planificació acadèmica, excés d'exàmens, falta de sortides professionals...

Quan fem la comparació de les respostes per sexe, les noies donen una gran proporció de respostes referides a falta de temps i excés d'exàmens —planificació del temps, falta de temps, exàmens...—, mentre que, en el cas dels nois, són més freqüents les respostes relacionades amb la falta de voluntat, el professorat, les assignatures i les sortides professionals. Les noies semblen fer més autoatribució que els nois, els quals es mostren amb més freqüència crítics amb aspectes no relacionats amb ells mateixos sinó amb el seu entorn.

Si es tenen en compte tots dos sexes conjuntament, les categories més freqüents, amb una diferència important, són, primer, excés d'assignatures i dificultat per mantenir l'esforç i la dedicació necessaris, i, després, incompetència del professorat, falta de temps, dificultats per compaginar l'estudi i l'oci o el treball i problemes per memoritzar i recordar els continguts.

Les respostes dels joves mostren un important descontentament tant pel que fa als continguts de les assignatures, que consideren excessivament teòrics, com a determinats professors, que no aconsegueixen motivar els alumnes perquè estudiïn. També reflecteixen la sensació que, atès l'excessiu

nombre de matèries i de tasques i deures que han de fer, per aconseguir bons resultats s'haurien de dedicar només a això.

La família

Estructura del nucli familiar

El 84,5% dels pares dels joves enquestats són casats. Un 10,5% té pares divorciats o separats. De la resta, un 3,9% és fill/a de mare vídua o pare vidu, i un 0,3%, de pare o mare solter/a.

Encara que els pares siguin casats, no tots els enquestats hi conviuen. En aquest sentit, del total de joves que diuen que els seus pares són casats, un 0,6% viu amb un altre familiar; un 1,1%, en un pis d'estudiants; un 0,2%, amb amics/gues; un 3,1% es troba en una altra situació.

Del total de joves enquestats, un 81,4% viu amb el pare i la mare; un 10,1%, només amb la mare, i un 1,5%, només amb el pare. Un 1,2% viu en un pis d'estudiants o amb amics i amigues, i un 1,1%, amb un altre familiar que no és ni el pare ni la mare.

Té un germà o una germana el 52,4% dels joves, que és la situació més freqüent; el 10,3% és fill/a únic/a; el 24,6% té dos germans/es; la resta, tres o més.

Estudis del pare i la mare

Pel que fa al nivell d'estudis dels progenitors, el 7,5% dels pares i el 7,2% de les mares no tenen estudis; el 38,2% dels pares i el 46,4% de les mares, tenen estudis primaris; el 25,3% dels pares i el 24,2% de les mares, estudis mitjans, i el 21,1% dels pares i el 15,9% de les mares, estudis universitaris. Com es pot observar, en el nivell d'estudis primaris, les mares superen de 8,2 punts els pares, mentre que en el nivell d'estudis superiors, la relació s'inverteix i els pares es troben 6,8 punts per sobre de les mares.

Situació laboral del pare i de la mare

El 58,1% dels pares i el 31,6% de les mares treballen amb un contracte fix, mentre que el 2,9% dels pares i el 5,2% de les mares en tenen un de temporal. Tenen negoci propi el 27% dels pares i el 11,8% de les mares. Es troben en atur, amb subsidi, el 2,4% dels pares i el 1,7% de les mares, i en atur, sense subsidi, el 1,4% dels pares i el 4,1% de les mares. El 38,5% de les mares és mestressa de casa.

Sous del pare i la mare

També trobem diferències importants pel que fa als sous mensuals que els alumnes diuen que cobren els seus pares. D'acord amb les respostes, el sou net mitjà dels pares és de 220.858 pessetes al mes, mentre que el de les mares és de 125.237 pessetes.

Edat mitjana dels joves quan els pares es van divorciar o separar

En el cas d'alumnes amb pares separats o divorciats, l'edat mitjana que tenien quan aquests es van separar o divorciar és de 8,78 anys; l'edat més freqüent és de 4 anys, seguida de 2, 15 i 17 anys; la menys freqüent, de 19 anys.

Edat mitjana dels joves quan el pare o la mare va morir

Entre els alumnes que han perdut el pare o la mare, l'edat mitjana que tenien quan el progenitor va morir és de 12,23 anys, i l'edat més freqüent, d'11 anys.

Impacte emocional ocasionat per la separació o el divorci dels pares

Hem mirat d'obtenir informació respecte a la percepció dels joves de com els va afectar emocionalment la separació o el divorci dels pares. Per fer-ho, hem utilitzat una escala de 0 a 10 en la qual 0 vol dir "no em va afectar gens" i 10, "em va afectar molt". Del total de 126 alumnes fills/es de pares separats o divorciats, el 50% se situa per sota del 5, i l'altre 50%, per sobre.

Per tal de fer una anàlisi més acurada, hem creat tres grups en funció d'aquest impacte emocional, aproximant tant com ha estat possible el nombre de joves de cada grup. En el primer grup hi ha els joves que consideren que el grau en què els va afectar la separació dels pares es troba entre el 0 i el 2 (30,4%); el segon grup és format pels joves que se situen entre el 3 i el 7 (39,2%) i, finalment, el tercer grup, pels qui se situen entre el 8 i el 10 (30,4%).

Un cop creats aquests grups, hem fet una comparació entre els nois i les noies i no trobem diferències significatives entre els uns i les altres pel que fa a la percepció de l'impacte emocional produït per la separació dels pares, si bé els nois tendeixen a afirmar que els ha afectat "poc" i les noies que els ha afectat "molt".

Per saber si l'edat en el moment de la separació dels pares incideix en la percepció d'aquest impacte emocional, hem creuat aquestes dues variables i hem trobat que, com més petit era l'alumne en el moment de la separació, menys impacte emocional reconeix actualment. Dels 44 alumnes que tenien de 0 a 5 anys quan els pares es van separar, 37 reconeixen un impacte per sota de la mitjana, i dels 47 que tenien de 12 a 19 anys, 35 el reconeixen per sobre. Del grup d'alumnes de 6 a 11 anys, el 44% se situa per sota de la mitjana, i el 56% restant, per sobre.

Hem fet servir una altra escala per conèixer el "tipus d'afectació emocional". En aquesta escala, els joves havien de dir si creien que la separació dels pares els havia afectat de manera negativa o positiva per mitjà d'una escala que anava de -5 a +5. La majoria de joves (63,3%) manifesta que la separació dels pares els va afectar de manera "negativa" (-5 a -1); tanmateix, un considerable 37,6% diu que la separació els va afectar "positivament" (+1 a +5). No es troben diferències significatives, pel que fa a l'afectació emocional, entre els grups formats a partir de l'edat que els alumnes tenien quan es van separar els pares (0 a 5 anys, 6 a 11 anys i 12 a 19 anys). En el grup de 0 a 5 anys, el 55% contesta que els va afectar negativament; en el de 6 a 11 anys, aquest percentatge s'incrementa fins al 71%, i en el grup de 12 a 19 anys se situa en el 65%. Tampoc hi ha diferències entre les noies i els nois.

Qualitat de les relacions familiars

També hem fet servir una escala de -5 a +5 per conèixer l'opinió dels enquestats respecte a la qualitat de la relació que mantenen amb els seus pares i a la relació entre el pare i la mare. En aquesta escala, les puntuacions negatives (-5 a -1) indiquen diferents graus de relació negativa, i les puntuacions positives (+1 a +5), els diferents graus de relació positiva.

El 94,5% dels joves valora com a "bona" (1 a 5) la relació que mantenen amb la seva mare. La major part de respostes (60,5%) se situa entre 4 i 5; el 19%, en una puntuació de 3, i el 7,4%, en una puntuació de 2. No hi ha diferències entre noies i nois.

La relació amb el pare és valorada com a positiva pel 90,2% dels joves enquestats. La distribució de les respostes, però, és més dispersa en el grup dels nois: el 44,4% de les puntuacions es troba entre 4 i 5; el 17,8%, entre 3 i 11, i el 3%, en la puntuació 2. Tampoc en aquest cas hi ha diferències entre noies i nois.

La valoració que fan els nois i les noies de la qualitat de la relació entre els pares també és similar en termes quantitativs, encara que les raons per les quals fan aquesta valoració, tal com s'explica més endavant a partir de l'anàlisi de continguts semàntics de les respostes, són relativament diferents.

Fent servir la mateixa escala (-5 a +5) per valorar la relació entre els pares, el 30,3% dels joves hi dona una puntuació de +5; el 29,4%, de +4; el 17%, de +3; el 8,2%, de +2, i el 4,9%, de +1. El 33,2% restant valora la relació entre els pares entre -1 (10,3%) i -5 (3,1%).

L'anàlisi de continguts que hem fet de les respostes a la pregunta oberta en la qual els joves havien de descriure les tres raons més importants de la seva valoració posa de manifest que les quatre categories de raons més freqüents són: "la possibilitat d'explicar les coses a la mare i també de compartir-hi moments i situacions" (confiança), "totes les formes d'actuació de la mare que suposen una forma d'ajut i/o col·laboració material o psicològica" (ajuda materna), les "característiques de la personalitat de la mare valorades de forma positiva socialment i pels fills" (trets positius de la personalitat) i la "comprensió". Aquestes respostes indiquen clarament les característiques que els joves atribueixen majoritàriament a la figura materna. El que podria considerar-se com a aspectes negatius de la relació, com ara "la falta de confiança i de comprensió", "els trets negatius de la personalitat" i "les discussions", suposen uns percentatges de resposta molt baixos.

Ens hem de referir també a la categoria "ajuda mútua" que, tot i ser poc freqüent (3,42%), implica una relació molt especial amb la mare, tenint en compte que en el segment d'edat estudiat és més previsible trobar-se amb respostes relacionades amb l'ajuda de la mare cap als fills. Això mateix s'esdevé en la categoria "comprensió cap a la mare".

També pel que fa a la relació amb el pare el balanç és positiu, ja que les categories de respostes més freqüents són: la "confiança" o "possibilitat d'explicar les coses al pare i també de compartir-hi moments i situacions", "l'ajuda paterna" o "totes les formes d'actuació del pare que suposen una forma d'ajut i/o col·laboració material o psicològica", els "trets positius de la personalitat" o les "característiques de la personalitat del pare valorades de forma positiva socialment i pels fills", les "afinitats" o les "referències a aspectes similars de la personalitat, a compartir activitats o, simplement, una bona relació", i "l'afecte" o les "referències a l'afecte del pare cap als fills i dels fills cap al pare o mutu". No obstant això, la categoria "trets negatius de la personalitat" figura entre les que tenen una freqüència alta (12,29%). Vuit noies (28,57%) i catorze nois (50%)

descriuen els seus pares amb expressions com a “molt testarrut”, “es valora massa” o “és intolerant en algunes qüestions”. Les noies es refereixen amb més freqüència que els nois a “l’ajuda paterna” —totes les formes d’actuació del pare que suposen una forma d’ajut i/o col·laboració material o psicològica— els “trets positius de personalitat” —característiques de la personalitat del pare valorades de manera positiva socialment i pels fills—, i “no llibertat” —el pare no concedeix als fills l’autonomia que aquests esperen.

La “confiança” —possibilitat d’explicar les coses al pare i de compartir-hi moments i situacions—, “l’amistat” —percepció de la relació amb el pare com la d’un amic—, els “trets negatius de la personalitat” —característiques de la personalitat del pare valorades de manera negativa socialment i pels fills—, i les “discussions” —existència de desacords que produeixen conflictes de diferent intensitat—, són temes citats amb més freqüència pels nois que per les noies, fins al punt que cap de les noies enquestades no es refereix a “discussions”. Aquestes respostes corresponen a dos patrons de relació diferenciats: un, en què la relació seria fluïda, compartint idees i activitats, i un altre, en què els fills valoren negativament el pare i les desavinences són habituals.

Les respostes dels joves a la pregunta oberta referent a la relació entre els pares proporcionen una visió bastant positiva: el 45% parla de “bona convivència”; el 13,95%, “d’afecte i amor”, i el 10,1%, “d’ajuda mútua”. No obstant això, prop del 20% es refereix a un tipus de relació que no sembla la més desitjable en una parella.

Grup d’amics i amigues

Quantitat d’amics i amigues

Els joves que han participat en l’estudi tenen 2,71 amics i 2,86 amigues de mitjana, amb els quals mantenen una relació de molta confiança.

Pel que fa als col·legues —companys i companyes sense molta confiança—, la mitjana és de 7,82 (col·legues nois) i 6,52 (col·legues noies).

Nombre de dies que surten amb amics/gues i col·legues

Els nois surten amb amics i amigues més dies a la setmana que les noies: 3,58 i 2,64 de mitjana, respectivament —sense comptar-hi els caps de setmana.

Pel que fa a les sortides durant els caps de setmana, es troben diferències significatives entre les noies i els nois en la quantitat de matins (nois 0,57 - noies

0,33), tardes (nois 1,89 - noies 2,02) i nits (nois 1,57 - noies 1,30), que surten. Destaca el fet que els nois surten per terme mitjà més matins i nits, i les noies, més tardes.

Diners per a les despeses pròpies

També es troben diferències en la quantitat de diners de què disposen els nois (una mitjana de 3.137 pessetes) i les noies (una mitjana de 2.726 pessetes) cada setmana.

En la major part de casos (78,9%), els joves obtenen els diners de la família, tot i que també és important el nombre de joves que n'obtenen per mitjà d'una feina a hores, sense contracte (11,4%) o amb contracte (8,4%).

Grau de reconeixement que manifesten els joves respecte a la influència dels/les amics/gues en els seus comportaments

Una de les preguntes del qüestionari feia referència a la mesura en la qual els joves pensen que els/les amics/gues influeixen en alguns dels seus comportaments. Els resultats mostren que en alguns temes la influència és més reconeguda que en altres.

— *Influència en el temps que els joves dediquen cada dia a estudiar*

L'1,6% dels joves afirma que els amics hi influeixen "molt", el 9,9% que hi influeixen "bastant", i el 20,2%, "regular". Un 26,9% diu que els/les amics/gues hi influeixen "poc" i un 37%, que no hi influeixen "gens". Les diferències entre els nois i les noies són significatives. Les noies se situen per sobre dels nois en les respostes "gens d'influència" i els nois se situen per sobre de les noies en la resposta "poca influència".

— *Influència en les activitats que es fan en el temps lliure*

Aquí la influència és molt més reconeguda tant pels nois com per les noies. El 13,4% diu que els amics hi influeixen molt; un 37%, que hi influeixen bastant; un 12,7%, "gens", i un 13,2%, "poc". En una posició intermèdia hi ha un 22,1% de joves que diu que aquesta influència dels amics és "regular".

— *Influència en les activitats que fan els caps de setmana*

També aquesta influència és àmpliament reconeguda pels joves. Un 28,8% afirma que els/les amics/gues hi influeixen "molt"; un 39,2%, "bastant"; un 16,6%, "regular"; un 7,2%, "poc", i un 7,1%, "gens".

— *Influència en l'hora de tornada a casa els caps de setmana*

Aquesta és una altra de les qüestions en la qual es reconeix la influència dels amics i les amigues, encara que, en aquest cas, les respostes són més repartides. Un 23,3% i un 14,8% diuen que hi influeixen "gens" o "poc", respectivament, mentre que un 12,6% admet que hi influeixen "molt" i un 25,6% que hi influeixen "bastant". Un 21,3% se situa en la posició intermèdia "regular". Pel que fa a l'hora de tornada a casa, en canvi, només un 2,7% dels joves contesta que els/les amics/gues hi influeixen "molt"; un 10,8% diu que "bastant" i la majoria (43,1%) que hi influeixen "gens" o "poc" (23,3%).

— *Influència en els mitjans de transport que fan servir*

En aquesta qüestió, un 15,7% dels joves diu que els/les amics/gues hi influeixen "molt" i un 19,8% que no hi influeixen "gens". Els grups més grans se situen en les respostes "bastant" (24,4%) i "regular" (20,6%).

— *Influència a l'hora d'anar en cotxe conduït per algú begut*

Un 45,2% dels joves diu que no ho han fet mai i un 28,7% que els/les amics/gues no hi influeixen "gens". És remarcable, però, que un 6,8% dels joves reconegui que els/les amics/gues hi influeixen "molt" i un 4,2%, que hi influeixen "bastant".

— *Influència en el consum d'alcohol*

La major part de joves (36,6%) respon que els/les amics/gues no hi influeixen "gens" i el 20,6%, que hi influeixen "poc". Només un 4,7% reconeix que influeixen "molt" en aquesta qüestió i un 9,1%, que hi influeixen "bastant". Un 19,9% diu que aquesta influència és "regular". Les diferències entre els nois i les noies són significatives. Les noies se situen clarament per sobre dels nois en la resposta "gens" i els nois per sobre de les noies en la resposta "poc".

— *Influència en el consum de tabac*

Un 38,9% dels joves enquestats diu que els/les amics/gues no hi influeixen "gens" i un 15,7% que hi influeixen "poc". Només un 4,4% reconeix que aquesta influència és "molta" o (8,9%) "bastant".

— *Influència en el consum de drogues sintètiques*

Del 8,91% del total de joves enquestats (107 casos) que admeten que n'han consumit alguna vegada, un 35,5% afirma que els/les amics/gues no hi han influït "gens"; només un 7,5% els reconeix "molta" influència, i un 18,7%, "bastant".

— *Influència en el consum d'heroïna*

Només dos nois i una noia admeten que han consumit alguna vegada heroïna. Dels dos nois, l'un diu que els/les amics/gues hi han influït "poc"; l'altre, que no hi han influït "gens". La noia també diu que no hi han influït "gens".

— *Influència en el consum de cocaïna*

En el grup de joves enquestats que admeten que han consumit alguna vegada cocaïna (130 casos, 10,83% del total), la influència dels/les amics/gues és més reconeguda. Un 6,9% reconeix que hi influeixen "molt" i un 16,9% que hi influeixen "bastant". Un 36,2% afirma que no hi influeixen "gens".

— *Influència en el consum d'haixix*

El consum d'haixix està més arrelat entre els joves. Només un 62,5% dels joves enquestats diu que no ho han consumit mai. Dels 450 (37,5% del total) joves que admeten que n'han consumit alguna vegada, un 38% diu que els/les amics/gues no hi influeixen "gens"; un 22,2% que hi influeixen "poc"; un 10,4% que hi influeixen "molt" i un 12% que hi influeixen "bastant".

— *Influència en l'actitud i la conducta sexuals*

Les diferències entre nois i noies són pronunciades pel que fa al reconeixement de la influència dels/les amics/gues en la seva actitud respecte a la sexualitat: un 48,1% de les noies diu que no hi influeixen "gens", mentre que en el cas dels nois aquest percentatge és del 32,8%. En l'altre extrem, un 12,4% dels nois reconeix que hi influeixen "bastant", mentre que només un 7,8% de les noies donen aquesta resposta.

En la mateixa línia se situen les respostes donades per les noies i els nois pel que fa a la influència dels/les amics/gues en les relacions sexuals. Un 52% de les noies i un 37,4% dels nois diuen que no hi influeixen "gens", mentre que un 20,5% dels nois i només un 10,8% de les noies diuen que hi influeixen "poc".

La influència dels/les amics/gues en els hàbits de salut, en general i en les relacions sexuals, té una distribució molt semblant. Tant en el primer cas com en el segon les diferències per sexe són significatives, i les respostes indiquen que la influència en el cas de les noies és més petita que en el cas dels nois.

El mateix s'esdevé pel que fa a l'ús del preservatiu: un 47% de les noies diu que els/les amics/gues no hi influeixen "gens", mentre que en el cas dels nois, això, ho diu un 35,9%.

Activitats d'esbarjo amb amics i amigues

Les activitats que fan amb més freqüència els joves amb amics/gues són "anar a beure alguna cosa" —un cop o més per setmana (77,5%)—, "anar a la discoteca" —un cop o més per setmana (49,9%)—, "fer esport" —en el cas dels nois; un cop o més per setmana (57,4%)— i "voltar pel carrer" —un cop o més per setmana (59,7%)—. Hi ha diferències significatives entre les noies i els nois pel que fa a les activitats següents: "anar a veure actes esportius" —els nois més que les noies—, "anar a la discoteca" —els nois més que les noies—, "anar a fer esport" —els nois més que les noies—, "anar al cinema o al teatre" —les noies més que els nois—, "anar a casa d'algun/a amic/ga" —els nois més que les noies—, "anar a fer altres coses" —els nois més que les noies.

Sexualitat

Fons d'informació sobre sexualitat

Una de les qüestions rellevants pel que fa a l'educació sexual dels adolescents és la de les fonts d'informació. Hem demanat als alumnes que ens diguin quines són les seves principals fonts d'informació sobre temes de sexualitat i se'ls ha permès que responguin amb més d'una opció. D'aquesta manera, obtenim un rànquing de fonts d'informació. En el grup dels nois, l'opció més "votada" ha estat la televisió (47,5%), seguida dels amics o les amigues (44,2%), les revistes (25,2%) i la mare (11,9%). En el grup de les noies, en canvi, l'opció més votada ha estat la dels amics o les amigues (43,8%), seguida de les revistes (31,4%), la televisió (26,5%) i, també, la mare (19,3%).

D'acord amb aquests resultats, la principal font d'informació dels nois és la televisió i, en el cas de les noies, les amigues. També s'ha de destacar que, en el cas de les noies, la segona font d'informació són les revistes, desplaçant la televisió al tercer lloc, i que els professors i les professores són molt poc escollits com a font d'informació (4%). Pel que fa a les fonts d'informació "amics o amigues" i "un professor/a", les proporcions de les respostes dels nois i de les noies són pràcticament idèntiques.

Relacions sexuals coitals

Un 45,2% dels nois i un 43,4% de les noies diuen que han mantingut relacions sexuals coitals. Del total de joves enquestats de 15 anys, un 14,5% ha tingut relacions coitals; dels de 16 anys, un 29,2%; dels de 17 anys, un 24,6%; dels de 18 anys, un 42,9%; dels de 19 anys, un 56,9%; dels de 20 anys, un 72,8%; dels de 21 anys, un 71,4%; dels de 22 anys, un 84%, i dels de 23 anys, un 92,9%.

La mitjana de relacions coitals que els nois afirmen haver mantingut durant els últims dotze mesos és de 9,88, mentre que en el cas de les noies és d'11,80. Aquestes diferències són significatives.

Les noies diuen que han mantingut relacions coitals amb una mitjana d'1,44 persones diferents, mentre que aquesta mitjana en el cas dels nois és d'1,69. Aquestes diferències són significatives. Un 48,3% dels nois i un 57,1% de les noies només han tingut relacions coitals amb una persona. Un 29% dels nois i un 20,5% de les noies n'han tingut amb dues persones diferents.

Crida l'atenció que un 12,4% (21 joves) dels nois o les noies que han tingut més d'una parella sexual afirmen que amb cap d'aquestes parelles tenien la seguretat que no fossin portadors/res del virus de la sida. D'aquests 21 joves, 17 fan servir preservatiu habitualment, 2 fan "marxa enrere" i 1 utilitza la píndola. L'anàlisi detallada d'aquestes dades mostra que, tot i que la majoria dels joves es protegeixen de les infeccions de transmissió sexual, no sempre es fa servir preservatiu quan no hi ha garanties.

En la pregunta sobre la raó més important per la qual van decidir tenir la primera relació coital, també hi ha diferències entre els nois i les noies. Encara que el percentatge més gran en els dos sexes correspon a la resposta "estava enamorat/ada", en el cas dels nois aquest percentatge és del 47,3%, mentre que en les noies és del 76,5%. Els nois trien en un 20,9% cadascuna de les opcions "m'agradava aquella persona encara que no estigués enamorat" i "em venia de gust tenir la relació sexual amb penetració".

Lloc on han mantingut la primera relació coital

Troben diferències significatives entre els nois i les noies en relació amb el lloc on afirmen haver mantingut la seva primera relació sexual amb penetració. En el cas dels nois, el percentatge més gran (27,1%) respon "a casa meua", mentre que en el cas de les noies, la resposta més freqüent (42%) és "a casa

de la parella". Un 11,2% de les noies i un 17,1% dels nois tenen la seva primera relació coital a casa d'un/a amic/ga.

Ús del preservatiu i altres mètodes anticonceptius

Un 86,2% dels nois i un 79,1% de les noies asseguren haver fet servir preservatiu en la primera relació coital, mentre que un 3,8% dels nois i un 5,4% de les noies diuen que no van fer servir cap mètode anticonceptiu. Si sumem aquests últims percentatges a l'1,4% dels nois i al 5,8% de les noies que van fer "marxa enrere", trobem que el 5,2% dels nois i l'11,2% de les noies van mantenir la seva primera relació coital sense protecció.

Pel que fa a la resposta que donen a la parella quan aquesta demana d'utilitzar preservatiu, nois i noies contesten de manera molt semblant: la gran majoria (95,9% dels nois i 96,3% de les noies) diu que accepta utilitzar preservatiu.

Quan és l'alumne mateix qui ha de plantejar la voluntat de fer servir preservatiu, els nois i les noies responen de manera diferent, amb diferències significatives: només el 64,6% dels nois exigiria a la parella la utilització de preservatiu, mentre que en el cas de les noies aquest percentatge és del 85,4%. Un 12,8% dels nois no exigiria preservatiu, i un 22,6% no ho té clar. Les noies que no exigirien a la parella l'ús de preservatiu representen un 5,8% del total, i les qui no ho tenen clar, el 8,8%. Les raons adduïdes per justificar la resposta —els qui han dit que no exigirien a la parella l'ús de preservatiu— presenten distribucions relativament semblants tant en els nois com en les noies: el 51,5% dels nois i el 40,5% de les noies no en veuen la necessitat, i el 44,1% dels nois i el 57,1% de les noies addueixen "altres raons".

Quant al mètode anticonceptiu que fan servir en les relacions coitals actuals, no hi ha diferències entre nois i noies. Un 3% dels nois i un 1,4% de les noies no fan servir cap mètode. Un 4% dels nois i un 9,9% de les noies fan "marxa enrere". El 81,7% dels nois i el 74,1% de les noies utilitzen preservatiu. Un 8,4% dels nois diu que la parella pren la píndola i, en el cas de les noies, diu que en prenen el 12,4%.

El 57% dels alumnes no ha mantingut cap relació coital que no hagi fet servir cap mètode anticonceptiu; el 12,3% diu que n'ha mantingut una; el 7,8%, dues; el 5,9%, tres, i el 17,2% restant, quatre o més. Hi ha un 7,8% que diu que ha mantingut deu o més relacions sense utilitzar cap mètode anticonceptiu. Hi ha diferències significatives entre els nois i les noies. La mitjana de relacions sense utilitzar cap mètode és d'1,34 per als nois i de 2,19 per a les noies.

Quant a la freqüència d'ús del mètode anticonceptiu habitual, només el 76,4% dels nois i el 73,1% de les noies afirmen que el fan servir sempre, mentre que, en l'altre extrem, l'1,7% dels nois i el 2,4% de les noies diuen que només el fan servir una vegada de cada cinc relacions coitals (20% de les vegades).

Relació entre estructura del nucli familiar i relacions sexuals coitals

Per tal de comprovar si les observacions fetes en l'atenció específica als joves en el CJAS, tocant a si els fills que viuen en famílies monoparentals —pare o mare separat/da, divorciat/da, solter/a, vidu/a...—tenen més probabilitats de mantenir relacions coitals o no, hem creuat la variable “estructura del nucli familiar” amb la variable “relacions coitals”. La variable “estructura familiar” té tres categories: pares casats, pares separats o divorciats i falta de pare o mare (solter/a, vidu/a). Els resultats indiquen que hi ha diferències significatives entre els tres grups, tant en el cas dels nois, com en el de les noies, com de tots junts. Aquestes diferències coincideixen amb els resultats esperats; és a dir, en el grup dels fills de pares o mares vidus/es, el percentatge que ha tingut relacions coitals és del 66,7%, mentre que en el de pares casats és del 41,9%, i en el de pares separats o divorciats, del 53,8%.

Per tal de controlar l'efecte de la variable edat, s'ha repetit l'anàlisi, seleccionant només els alumnes entre 15 i 19 anys, i s'han comparat les mitjanes d'edat, amb el resultat que en els tres grups fets segons l'estructura familiar eren similars. Un cop feta aquesta selecció i comprovació, les diferències entre els tres grups continuen existint: el 50% dels alumnes del grup pares o mares vidus/es han tingut relacions coitals, mentre que en el grup de pares separats i/o divorciats el percentatge d'alumnes que han tingut relacions coitals és del 48%, i en el de pares casats, només del 34,7%.

També hem fet la comparació agrupant la variable “estructura familiar” només en dues categories: pares casats i pares separats o vidus. S'han comparat els dos grups en: a) totes les edats juntes; b) grup de 15 a 19 anys; c) en cada grup d'edat: 15-16-17-18-19 anys. Els resultats també confirmen els anteriors.

En la distribució “en cada grup d'edat” corresponent al percentatge d'alumnes que han tingut com a mínim una relació coital, comparant els qui tenen els pares casats i els qui els tenen separats o vidus, la proporció d'alumnes que han tingut relacions coitals és més gran en el segon grup —separats/des o vidus/es— en totes les edats, especialment entre els més joves. El 30,8% dels joves de 15 anys del grup separats/des o vidus/es ha tingut alguna relació coital.

Aquest percentatge només és del 7,9% en el cas dels joves de 15 anys amb els pares casats. Gairebé la meitat dels joves de 16 i 17 anys (50% i 41,9%) dels grups de pares separats o pares/mares vidus/es han tingut alguna relació coital, mentre que aquests percentatges són del 27,9% i del 22,7% en el cas dels joves amb els pares casats. El 42,5% dels joves de 18 anys amb els pares casats ha tingut alguna relació coital, percentatge que puja al 50% en el cas dels joves amb els pares separats o vidus/es. Finalment, el 54,2% dels joves de 19 anys els pares dels quals són casats ha tingut relacions coitals, enfront del 68,8% dels joves amb els pares separats o pares/mares vidus/es.

Relació entre estructura del nucli familiar i ús de mètodes anticonceptius

En relació amb la freqüència d'ús del mètode anticonceptiu habitual per a cadascun dels grups distribuïts segons l'estructura familiar, també s'hi observen diferències. En el grup amb els pares casats, el 73,9% diu que fa servir algun mètode anticonceptiu sempre que té relacions coitals, mentre que aquest percentatge es redueix al 69,8% en el grup amb els pares separats/divorciats. El percentatge més gran (88,5%) de joves que fan servir sempre algun mètode anticonceptiu es troba en el grup d'alumnes de pares/mares solters/es o vidus/es. En l'altre extrem, el 5,7% dels alumnes del grup amb els pares separats/divorciats diu que només en fa servir una vegada de cada cinc, mentre que en el grup amb els pares casats, el percentatge és de l'1,7%.

Utilització dels recursos de salut

El 80,2% dels nois i el 48,6% de les noies que han tingut relacions coitals no han anat mai a parlar amb un professional de la salut per demanar orientació sobre qüestions relacionades amb la sexualitat. Tot i que les diferències entre els nois i les noies són significatives, destaca el fet que gairebé la meitat de les noies i la gran majoria dels nois tenen relacions coitals sense haver contactat mai amb cap professional de la salut per aquestes qüestions. No obstant això, és important remarcar que el 13% de les noies i el 6,8% dels nois sí que van demanar informació o orientació abans de tenir la primera relació coital. No es troben diferències significatives entre els grups corresponents a les diferents estructures familiars pel que fa a aquesta qüestió.

L'actitud dels joves respecte a la sexualitat

En aquest bloc hem inclòs una escala d'actituds¹ a partir de la qual els joves havien de manifestar el seu grau d'acord o de desacord en 46 ítems agrupats en quatre subescales: l'actitud envers el preservatiu, la relació coital, la sida i els rols dels nois i les noies en les relacions sexuals.

La primera cosa que s'observa són diferències significatives entre sexes en la puntuació total de l'escala d'actituds i en la puntuació de totes les subescales: els nois tenen una actitud més negativa que les noies. Un 68,9% dels nois i un 37,4% de les noies mostren una actitud negativa o molt negativa. Les diferències són més evidents en les subescales corresponents a les actituds en relació amb els rols dels nois i les noies en la parella i en les relacionades amb el coit.

També hem comparat els resultats de l'escala entre els grups d'alumnes formats en funció de la seva estructura familiar, monoparental o biparental. En aquest cas, l'actitud sexual dels joves és semblant, tant pel que fa al total de l'escala com a cadascuna de les subescales.

Finalment, hem mirat de comprovar la coherència dels resultats de l'escala amb les respostes donades a altres preguntes relacionades amb el seu comportament sexual. Els resultats indiquen un grau molt alt de coherència.

En aquest sentit, en el grup de joves, per exemple, amb una actitud poc positiva segons l'escala, resulta més probable trobar-se amb respostes que reconeixen no fer servir preservatiu en la primera relació coital, no acceptar la proposta de la parella d'utilitzar-ne, no fer servir cap mètode anticonceptiu en les relacions coitals actualment, no consultar professionals de la salut per demanar orientació en qüestions relacionades amb la sexualitat, no percebre el risc de contagi de malalties de transmissió sexual quan no es fa servir preservatiu i tenir un baix control emocional.

Drogues

Relació entre el grau de consum propi i la percepció del grau de consum, en el grup d'amics/gues, de tabac, alcohol i altres drogues

La percepció que els joves tenen del consum de tabac, alcohol i altres drogues en el seu grup d'amics/gues, independentment que sigui més encertada

¹ Tipus Likert (5 punts: molt d'acord; d'acord; m'és indiferent; en desacord; molt en desacord)

o menys, és una variable relacionada amb el consum propi. Quan la percepció indica que en el grup d'amics/gues el consum és alt, també ho és el consum propi.

Relació entre el sexe i la percepció que té el jove del grau de consum, en el grup d'amics/gues, de tabac, alcohol i altres drogues

Pel que fa a la percepció que el jove té del consum en el grup —més d'un cop per setmana— de tabac, alcohol i altres substàncies tòxiques, trobem diferències significatives entre els nois i les noies. Els nois tendeixen a percebre que aquest consum és més gran.

Relació entre l'estructura familiar i la percepció que té el jove del grau de consum, en el grup d'amics/gues, de tabac, alcohol i altres drogues

Pel que fa a la relació entre l'estructura familiar i la percepció del consum de tabac, alcohol i altres drogues entre els/les amics/gues, no trobem diferències significatives en cap cas.

Consum de tabac

En relació amb la quantitat de tabac que es consumeix, només un 17,5% dels joves afirma que no ha fumat mai, mentre que, en l'altre extrem, un 42,2% admet que fuma cada dia.

Hi ha diferències significatives entre els nois i les noies, en el sentit que les noies consumeixen més tabac que els nois. Un 45,7% de les noies i un 37,2% dels nois admeten que fumen cada dia; un 12,7% de les noies i un 11,5% dels nois diuen que només fumen els caps de setmana, i un 14,3% de les noies i un 21,9% dels nois diuen que no han fumat mai.

No hi ha diferències en funció de l'estructura familiar respecte a la quantitat de tabac que consumeixen els joves.

Relació entre la percepció que té el jove del grau de consum de tabac en el grup i del grau de consum propi

Quan creuem la variable percepció que té el jove respecte al consum de tabac per part dels seus amics/gues amb la variable referent a la quantitat de tabac que fuma ell/a mateix, trobem que tant en el cas dels nois com en el de les noies hi ha relació entre les dues variables, en el sentit que, quan la percepció és que els amics o les amigues tenen un consum alt de tabac, també és alt el consum de tabac del jove mateix, i a l'inrevés.

Consum d'alcohol en els últims 30 dies

El 78,9% dels joves diu que ha consumit alcohol en els últims 30 dies, mentre que només un 4,1% diu que no n'ha consumit mai. Trobem diferències significatives entre els nois i les noies. El consum entre els nois és més freqüent que entre les noies.

També hem preguntat la quantitat d'alcohol consumida durant els últims 15 dies. Els nois diuen que han begut 5 copes seguides una mitjana de 1,08 vegades en els últims 15 dies, és a dir, pràcticament una vegada cada setmana, probablement coincidint amb els caps de setmana. Les noies ho han fet 0,83 vegades. Les diferències entre noies i nois són significatives.

Consum de cannabis en els últims 30 dies

El 30,4% dels joves enquestats admet haver consumit cannabis en els últims 30 dies. També en aquest cas trobem diferències significatives entre els nois i les noies, en el sentit que la proporció de nois (39,4%) que han consumit cannabis en els últims 30 dies és més gran que la de noies (24%).

Consum d'amfetamines en els últims 30 dies

Només el 2,7% dels joves reconeix haver consumit amfetamines en els últims 30 dies. La proporció de nois (4,4%) és més gran que la de les noies (1,6%). Les diferències són significatives.

Consum d'altres drogues en els últims 30 dies

El 3,7% dels joves afirma que ha consumit drogues altres que les esmentades en els últims 30 dies. Trobem diferències significatives entre els nois i les noies: els nois n'han consumit més sovint.

Relació entre l'estructura del nucli familiar i el consum de drogues en els últims 30 dies

No hem trobat cap relació significativa entre l'estructura del nucli familiar i el consum de drogues en els últims 30 dies.

Relació entre la percepció dels joves del risc que comporta per a la salut el consum de determinades substàncies i el sexe i l'estructura familiar

En termes generals, la majoria dels nois i de les noies considera que el *tabac* comporta un risc moderat o alt per a la salut.

Les noies tendeixen a considerar-lo més perillós que els nois. Les diferències per sexe, però, no són significatives.

Tampoc hi ha diferències en funció de l'estructura familiar.

Del grup de joves que considera que el tabac no té cap risc per a la salut, el 88,9% fuma cada dia. En el grup dels qui consideren que el risc del tabac és mínim, el 44,9% fuma cada dia, i el 15,4%, només els caps de setmana. El 49,7% restant només ho ha provat una vegada o no ho ha fet mai. El 42,2% dels joves que considera que el risc del tabac és alt, fuma cada dia.

Si considerem només els valors "risc mínim", "risc moderat" i "risc alt", de la variable sobre percepció del risc que comporta l'*alcohol*, les diferències entre les noies i els nois són clarament significatives. Un 42,2% de les noies i un 32,3% dels nois consideren que l'alcohol comporta un risc alt. Un 50,4% de les noies i un 53% dels nois consideren que el risc és moderat i un 7,3% de les noies i un 13,6% dels nois, que és mínim.

La percepció del risc per a la salut que té el *cannabis* també és clarament diferent entre els nois i les noies. Les noies tendeixen a considerar-lo més perillós que els nois. També trobem una relació significativa entre la percepció del risc i el consum: com més petita és la percepció del risc, més gran és el consum.

No hi ha diferències entre els grups en funció de l'estructura familiar.

Altres conductes de risc

Freqüència d'atencions mèdiques per accident

Es va demanar als joves que indiquessin quantes vegades havien tingut un accident que hagués exigít atenció mèdica. Un 52,3% dels enquestats ha patit aquesta situació en una o més ocasions.

Les noies (48,9%) tenen més pocs accidents que exigeixin atenció mèdica que els nois (69%), amb diferències significatives.

No hi ha diferències entre els grups de joves en funció de la seva estructura familiar.

Edat mitjana dels joves quan pateixen un accident que exigeix atenció mèdica

L'edat mitjana en la qual es produeixen els accidents d'aquesta mena és molt semblant en el cas de les noies (9,95 anys) i dels nois (9,88 anys).

Tipus d'accidents que han ocasionat que els joves hagin necessitat atenció en un centre d'urgències, un hospital o la consulta d'un metge, durant els últims 12 mesos (percentatges sobre 787 joves que hi han estat atesos)

Per accident *conduint una bicicleta* han estat atesos 32 joves, que representen el 4,1% del total. Els nois tenen més accidents que les noies. No hi ha diferències entre els grups en funció de la seva estructura familiar.

El nombre de joves atesos per un accident esdevingut *conduint una moto* és quasi el doble (7,9%) que en el cas anterior. A més, encara que les diferències entre els sexes continuen sent significatives, el grau de significació és més petit. Tampoc es troben diferències entre els joves agrupats en funció de la seva estructura familiar.

Un total de 23 joves (2,9%) han estat atesos per un accident esdevingut quan anaven *de passatgers en una moto*.

Un total de 25 joves (3,2%), gairebé el mateix nombre que en el cas anterior, han estat atesos a causa d'un *accident de cotxe*.

L'1,4% dels joves (11 casos) ha estat atès perquè l'havia atropellat un vehicle.

El 38,3% dels nois i el 24,9% de les noies s'han accidentat *fent esport*. En aquest cas sí que hi ha diferències significatives entre els nois i les noies.

El 6,4% dels joves (50 casos) ha patit un accident mentre anava pel carrer o per un parc —no en vehicle i no a causa d'un vehicle—. No hi ha diferències entre els sexes ni en funció de l'estructura familiar.

Freqüència d'ús del casc

En relació amb la freqüència amb la qual fan servir el casc *quan condueixen una moto o un ciclomotor*, les respostes indiquen que tant els nois com les noies en fan servir amb una freqüència alta, però no sempre —nois 23,1%; noies 26,6%—. Només el 61,9% dels nois i el 61,6% de les noies diuen que l'utilitzen sempre.

La mateixa pregunta, però referida a *quan van com a passatgers*, dóna com a resultat que, com en el cas anterior, la freqüència és alta però encara insuficient. Només el 51,8% dels nois i el 55,8% de les noies diuen que es posen el casc sempre que van com a passatgers.

Comportaments perillosos per gaudir de la sensació de risc

Amb una altra pregunta volíem saber quantes vegades els joves fan coses perilloses pel sol fet de provar què se sent. Els resultats mostren diferències entre nois i noies en el sentit que els primers són més propensos a fer-ho. El 14,5% dels nois i el 5,3% de les noies diuen que ho fan moltes vegades. No hi ha diferències en funció de l'estructura familiar.

El respecte pels senyals de trànsit

En relació amb el respecte pels senyals de trànsit quan es va en bicicleta, moto o ciclomotor, les respostes indiquen que en això les noies —el 46,5% els respecta sempre— són més respectuoses que els nois —el 33,2% els respecta sempre—. Només el 39,8% dels joves diu que sempre respecta els senyals.

Els nois i les noies mostren diferències pel que fa al respecte dels senyals de trànsit quan són vianants: les noies s'hi mostren més respectuoses que els nois, però només el 10,2% dels joves —6,9% dels nois i 12,5% de les noies— diu que respecta sempre aquests senyals.

Ús del cinturó de seguretat

Pel que fa a l'ús del cinturó de seguretat quan es va en cotxe per carretera o per ciutat, també les noies són més prudentes que els nois: el 75,8% dels joves diu que se'l posa sempre.

Percepció que tenen els joves del risc que comporten algunes activitats

La percepció de risc és més gran en les noies que en els nois. Convé remarcar que alguns joves apunten que alguns comportaments, com ara no fer servir el casc en la bicicleta (35,1%) i en la moto (2,25%) o anar en cotxe amb el conductor begut (0,9%), no els semblen gens perillosos.

El 63,9% dels joves considera que *anar en monopati per la calçada* és bastant perillós o molt perillós.

La major part dels joves (54,9%) diu que *anar en bicicleta per la calçada* és bastant perillós o molt perillós. No obstant això, el 45,1% considera que no ho és gaire. A les noies els sembla més perillós que als nois.

Circular en motocicleta ho creuen molt perillós el 17% dels nois i el 26,6% de les noies; bastant perillós, el 49,1% dels nois i el 50,8% de les noies, i gens perillós, el 33,8% dels nois i el 22,6% de les noies. Les noies ho veuen més perillós que els nois.

El 55,6% dels nois i el 45,3% de les noies consideren que *conduir un cotxe* no és gens perillós, mentre que només el 9,7% dels nois i el 10,9% de les noies ho qualifiquen de molt perillós, i el 34,7% dels nois i el 43,9% de les noies, de bastant perillós. Les noies ho creuen més perillós.

Circular de nit per carretera amb bicicleta, moto o ciclomotor sense llums o senyals refractaris ho consideren molt perillós el 69,8% dels nois i el 81,3% de les noies, i gens perillós, el 4,2% dels nois i l'1,5% de les noies. Les diferències entre els uns i les altres són significatives.

Portar una moto, motocicleta o ciclomotor després d'haver begut alcohol ho consideren molt perillós el 79,3% dels nois i el 88,3% de les noies, i gens perillós, l'1,1% dels nois i el 0,4% de les noies. Les diferències entre nois i noies són significatives.

Ser passatger d'un vehicle conduït per una persona que ha begut alcohol ho valoren com a molt perillós el 82,1% dels nois i el 90,8% de les noies; bastant perillós, el 16,8% dels nois i el 8,4% de les noies, i gens perillós, l'1% dels nois i el 0,8% de les noies. Les diferències entre les noies i els nois són significatives.

Anar en moto sense cascho consideren molt perillós el 50,6% dels nois i el 60,8% de les noies, i gens perillós, el 1,6% dels nois i el 0,6% de les noies. Les diferències entre nois i noies són significatives.

Anar en bicicleta sense casc és molt perillós per al 14,4% dels nois i el 20,2% de les noies, i gens perillós, per al 41,8% dels nois i el 30,2% de les noies. Les diferències entre nois i noies són significatives.

Anar en monopati sense cap tipus de mesures de seguretat (casc, genolleres...) ho veuen molt perillós el 15,2% dels nois i el 18,8% de les noies, i gens perillós, el 40,2% dels nois i el 26,5% de les noies. Les diferències entre nois i noies són significatives.